

**Prolamování nulové tolerance alkoholu
při jízdě na bicyklu
očima ohrožovacích deliktů**

Ius et Societas 2017/2018

Jméno: Adam Holubář

Škola: Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Studijní program: Právo a právní věda

Prohlašuji, že jsem esej na téma *Prolamování nulové tolerance alkoholu při jízdě na bicyklu očima ohrožovacích deliktů* zpracoval sám a uvedl jsem všechny použité prameny. Dávám souhlas s prvním zveřejněním své eseje vyhlášovatelí soutěže nebo spolupracujícími institucemi v papírové či elektronické podobě.

Adam Holubář

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Fakultativní odpovědnost za ohrožovací delikty?.....	6
2.1	Správně právní odpovědnost za spáchání přestupku	7
2.2	Trestněprávní odpovědnost za trestný čin	9
2.3	Přechod druhu odpovědnosti na základě intoxikace	11
2.4	Význam posuzování společenské škodlivosti	12
3	Nezbytnost postihu pro přestupek?	13
4	Absentující legitimní cíl.....	15
5	Závěr	17
6	Použité prameny.....	19

1 Úvod

Pro některé nezaměnitelná součást nezbytného odreagování po náročném pracovním dni, pro jiné nežádoucí látka, často negativně ovlivňující lidskou mysl a jednání. Ať už je pravda na kterékoliv straně, zůstává nesporným faktem, že alkohol již od dávných dob zaujímá postavení společensky hojně využívané látky, mající na svědomí mnoho pozitivních, leč ne zřídka bohužel i negativních, až tragických událostí. Charakter alkoholu vystihují slova Williama Shakespeara: „*Dobré víno je dobrý přítel, když s ním dovedeme zacházet.*“ Společensky nepřijatelné by nepochybně bylo, došlo-li by k uzákonění úplného zákazu konzumace alkoholu. Jaká situace však nastane, bude-li alkohol užíván osobami, které mohou být následným výkonem určité činnosti (dále též jen tzv. „Rizikové činnosti“) nebezpečné jak pro své okolí, tak pro sebe samy? Lze v takových případech alkohol vůbec konzumovat, byť v omezené míře? A je správné mezi tyto činnosti řadit i jízdu na bicyklu?

Následuje-li právo společenské potřeby, musí na takové situace adekvátně, nikoliv však nepřiměřeně reagovat. Tento tlak dal za vznik určitému konsenzu, které činnosti je bez dalšího do budoucna považovat za rizikové, a neměly by být z toho důvodu vykonávány pod vlivem alkoholu. Doslovný výčet těchto činností pochopitelně není nikterak obsáhlý, neboť z důvodu co možná nejplošněji aplikovatelných skutkových podstat je žádoucí obecnější formulace zákona, která umožní státním orgánům v každém konkrétním případě posuzovat rizikovost té které činnosti. Zůstává tak mnohdy úlohou rozhodujících orgánů, aby posoudily charakter vykonávané činnosti a zhodnotily příslušná rizika, která mohou následkem působení alkoholu na pachatele zapříčinit negativní, mnohdy až fatální důsledky. Mojí snahou je nastítnit posuzování odpovědnosti za tzv. ohrožovací delikty, které spočívají ve výkonu Rizikové činnosti pod vlivem alkoholu, a zodpovědět otázku, zda lze mezi tyto činnosti podřadit i jízdu na bicyklu.

2 Fakultativní odpovědnost za ohrožovací delikty?

S právním zakotvením poruchových deliktů, které spočívají ve vyvolání nežádoucího následku v podobě nastalého porušení chráněného zájmu v důsledku jednání pachatele, jsou bez nadsázky všichni obeznámeni. Jak je tomu ale v případě pouhého ohrožení chráněných zájmů, které nutně nastává již v okamžiku, přistoupí-li pachatel, ovlivněný alkoholem, k výkonu Rizikové činnosti (dále též jen tzv. „Ohrožovací delikt“)?¹

Neuchylování se ke konzumaci alkoholu v případech, kdy bychom mohli jiné ohrozit, je zajisté součástí morálního kodexu nejednoho svědomitého člověka. Jelikož však po světě kráčí osoby různého charakteru, bylo zapotřebí ukotvit postih osob, které by snad s výše uvedeným nesouhlasily, a to v rámci kodexů právních, prostřednictvím nichž jsou osobám stanoveny povinnosti. Odpovědnost pachatelů souvisejících jednání lze posléze rozlišit podle druhu a charakteru norem, které povinnost ukládají. Tak bude kupříkladu pachatel postižitelný za přešůpek ve smyslu zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek (pro své poněkud nesprávně vžitě označení dále též jen „Protikuřácký zákon“), plynoucí ze správně právní odpovědnosti, či za trestný čin podle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále též jen „Trestní zákoník“) v důsledku vzniku odpovědnosti trestněprávní. Třeba zmínit též odpovědnost pracovněprávní podle zákona č. 262/2006 Sb. (dále též jen „Zákoník práce“).

Odpovědnost subjektu nastupuje ideálně v případě, není-li splněna, respektive je-li porušena primární povinnost plynoucí ze zákona. Povinností v tomto smyslu třeba rozumět buď zdržení se konzumace alkoholu, pokud osoba předpokládá výkon určité činnosti, nebo naopak zdržení se výkonu určité činnosti, je-li osoba již pod vlivem alkoholu. Zákaz požívání alkoholu, respektive limity jeho množství, se mohou lišit s ohledem na provozovanou Rizikovou činnost upravenou tím kterým právním předpisem, nicméně je třeba hned z úvodu poznamenat, že často právě druh odpovědnosti vychází z hladiny alkoholu, kterou pachatel v rozhodné době výkonu činnosti v krvi měl, a nikoliv

---

¹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 5. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 158.

tak nezbytně z činnosti samotné.² Nicméně fakt, že osoba vykonává činnost po požití alkoholu, nemusí nutně znamenat, že vyvolává větší nebezpečí než osoba, která alkohol nekonzumovala, stejně tak množství požitých alkoholických nápojů nemusí vzhledem k diverzitě účinků alkoholu u různých osob nasvědčovat míře ovlivnění takovými nápoji.

2.1 Správně právní odpovědnost za spáchání přestupku

Účelem tzv. trestních norem správního práva je postižení pachatelů za přestupky, jichž se dopouštějí v souvislosti s porušením určité správním právem uložené povinnosti. Akceptujeme-li závěr, že trestní právo vystupuje jako *ultima ratio* pro stíhání společensky nejškodlivějších činů, potom správní právo představuje určitý předstupeň, dle něhož lze pachatele postihnout za méně závažný přestupek, a ztělesňuje tím jistou primární prevenci před škodlivým jednáním osob. Ta explicitně vyplývá z konkrétních správně právních předpisů, které mají za cíl předejít samotnému páchání správně právních deliktů, což se nutně odráží v možném uložení sankce za škodlivé jednání vymezené v zákoně.

Protikuřácký zákon v tomto smyslu preventivně dopadá na širokou škálu osob, jejichž jednání by mohlo vyústit ve spáchání přestupku, potažmo trestných činů. Již v § 11 odst. 6 se zakazuje prodat či podat alkoholický nápoj osobě, o níž lze důvodně předpokládat, že následně bude vykonávat činnost, při níž by v důsledku požití alkoholu mohlo dojít k ohrožení zdraví osob nebo ke škodě na majetku. Paralelu k tomuto ustanovení lze nalézt v zákoně č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích (dále též jen „Zákon o provozu na pozemních komunikacích“), který v § 5 odst. 2 písm. d) zakazuje předání vozidla nebo svěřeni zvířete osobě, která je pod vlivem alkoholu.

Jednání, kdy osoba poruší zákazy plynoucí z těchto ustanovení, může mít zpravidla za následek jak naplnění znaků skutkové podstaty takového přestupku, tak zpravidla ve smyslu zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále též jen „Přestupkový zákon“) i určitý druh odpovědnosti za účastenství na přestupku, který byl v důsledku porušení těchto zákazů podnapilou osobou při výkonu Rizikové činnosti spáchán.³ Vzhledem

---

² Odpovědnost podle norem práva správního tak při dosažení vyšší intenzity činu, kterou zde nezřídka kdy představuje vyšší množství požitého alkoholu, přechází v odpovědnost podle norem práva trestního.

³ Srov. § 13 zákona č. 250/2016 Sb.

ke specialitě první odpovědnosti se však s ohledem na zásadu *ne bis in idem* uplatní pouze tato.

Na osoby, které Rizikovou činností budou vykonávat nebo již vykonávají, dopadá § 19 Protikuřáckého zákona, který jim ukládá povinnost zdržet se před nebo při výkonu takové činnosti konzumace alkoholu, a to za účelem, aby nebyla příslušná činnost vykonávána pod vlivem alkoholu. Zde byl pojem Rizikové činnosti uzákoněn natolik extenzivně, že se v důsledku svého znění vztahoval na každou osobu, „*kteřá vykonává činnost, při níž by mohla ohrozit život nebo zdraví svoje nebo jiné osoby nebo poškodit majetek*“. Tento nepřilíš zdárný legislativní počín měl za následek dopad na zcela rutinní činnosti. Nelze než přisvědčit Ústavnímu soudu, jenž svým náležen ze dne 27. 3. 2018 ustanovení „upravil“ tak, že se nadále nevztahuje na jednání, v jehož důsledku je osoba způsobilá ohrozit svůj život či zdraví, nýbrž pouze život či zdraví ostatních osob.⁴

V rámci tohoto ustanovení navíc dochází k implementaci povinnosti, plynoucí z § 106 odst. 4 písm. e) Zákoníku práce, totiž zdržet se konzumace alkoholu na pracovišti nebo při výkonu práce, potažmo zdržet se výkonu práce pod jeho vlivem. Podle Zákona o provozu na pozemních komunikacích, konkrétně § 5 odst. 2 písm. a) a b), nesmí řidič požit alkohol při řízení vozidla nebo při jízdě na zvířeti nebo bezprostředně před jejím započatím, a nikoliv navíc v takové době před jízdou, kdy by byl v jejím průběhu ještě pod jeho vlivem.

Z výše uvedeného je patrné, že snahou Protikuřáckého zákona a Zákona o provozu na pozemních komunikacích je zamezit výkonu takových činností pod vlivem alkoholu, s nimiž je spojeno určité riziko způsobení újmy na zdraví lidí nebo škod na majetku. Na druhou stranu, jak z těchto zákonů taktéž vyplývá, vzniká správně právní odpovědnost nejen v případech, kdy osoba vykonává Rizikovou činností, při níž by mohlo dojít k ohrožení osob nebo vzniku škod na majetku, ale prakticky při jakémkoliv výkonu zákonem předpokládané činnosti či zaměstnání. Není tedy pro vznik odpovědnosti relevantní, zda ke konzumaci alkoholu došlo při výkonu Rizikové činnosti v tom pravém slova

---

⁴ Nález ÚS ČR ze dne 27. 3. 2018, sp. zn. Pl. ÚS 7/17. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 5. 2018].

smyslu, při výkonu činnosti, která byla plošně pod rizikové podřazena, či při výkonu zaměstnání, kde nemusí v důsledku konzumace alkoholu žádné riziko nastat.

Příslušné ustanovení Zákona o provozu na pozemních komunikacích, zakazující požívání alkoholu či uskutečňování jízdy pod jeho vlivem, se navíc vztahuje jak na řízení vozidel (motorových i nemotorových), tak na jízdu na zvířeti. Plošně zde dává za vznik odpovědnosti, která v realitě v důsledku značné rozdílnosti jednotlivých v úvahu přicházejících vozidel vykazuje výrazné odlišnosti co do rozsahu výkonem činnosti vzniklého nebezpečí.⁵

Lze dovodit, že skutkové podstaty výše zmíněných přestupků představují účinný prevenční mechanismus před poruchovými delikty, kterými dochází ke vzniku škody či újmy na zdraví osob, na druhou stranu značně relativizují rizikovost příslušných činností tím, že plošně stanovují zákazy konzumace alkoholu bez příslušného zhodnocení rizikovosti v úvahu přicházejících činností.

Jízdní kolo může, stejně tak jako jiný dopravní prostředek, sloužit při výkonu zaměstnání. Z pohledu Zákoníku práce tak nelze posuzovat příslušné riziko dané činnosti, nýbrž přistoupit na základě zákona k závěru, že stejně tak jako při výkonu jiných zaměstnání, je i v tomto případě oprávněně zakázáno konzumovat alkohol při jízdě na bicyklu. Jiný případ nastává u Zákona o provozu na pozemních komunikacích. Zde je jízdní kolo, vzhledem ke své povaze, podřazeno pod pojem vozidlo. Pro jízdu na jízdním kole platí totéž, co pro jízdu motorovým vozidlem, tedy nulová tolerance alkoholu v krvi při výkonu činnosti.

Jelikož považuji za nesporné, že vzhledem k absenci reálných následků, kdy se v případě výkonu Rizikových činností hovoří o možném způsobení újmy na zdraví či životech nebo vzniku škod na majetku, jsou tyto přestupky Ohrožovacími delikty, navážu paralelou v Trestním zákoníku.

2.2 Trestněprávní odpovědnost za trestný čin

V Trestním zákoníku je situace poněkud odlišná. Alkohol zde může hrát významnou roli zejména při posuzování přitěžujících a polehčujících okolností

---

⁵ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19. 5. 2010, sp. zn. 8 Tdo 586/2010.
In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2. 4. 2018].

poruchových trestných činů (leč tato není ve výčtu přitěžujících okolností výslovně uvedena). Tyto činy jsou charakteristické tím, že dojde v důsledku jednání pachatele k vyvolání škodlivého následku, charakteristického určitou poruchou. Tak bude kupříkladu poruchu představovat smrt člověka v důsledku naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu vraždy, nebo škoda na majetku v důsledku naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu poškození cizí věci. Přítomnost alkoholu v krvi pachatele se poté posuzuje jako „pouhá“ okolnost spáchání činu, požil-li pachatel alkohol, aby si dodal odvahy ke spáchání trestného činu (*actio libera in causa dolosa*). Naopak uvedl-li se pachatel požitím alkoholu do stavu nepřičetnosti, nemůže být jeho jednání považováno za trestné, neboť v rozhodné době spáchání deliktu nenaplňoval vědomostní nebo volní složku subjektivní stránky trestného činu, a bude tudíž trestně odpovědný „pouze“ zpětně za uvedení se do stavu nepřičetnosti. Pro tuto práci bude nadále stěžejní tzv. stav vylučující způsobilost.

Stejně tak jako v případě přestupků, i zde lze rozlišit delikty na poruchové a ohrožovací. Spokojíme-li se se závěrem, že plošný zákaz konzumace alkoholu před, respektive při výkonu určitých činností představoval v případě přestupků prevenci před možným, v úvahu přicházejícím ohrožením, a taktéž před potenciálním vznikem poruchy, je pojetí ohrožení chráněných zájmů v důsledku nastalého stupně nebezpečí pojímáno Trestním zákoníkem specifitěji. Zde ohrožovací trestné činy představují množinu tzv. trestných činů obecně nebezpečných, které se vyznačují tím, že k jejich dokonání není zapotřebí vyvolat vznik určitého škodlivého následku, nýbrž zde škodlivý následek představuje již ohrožení chráněných zájmů tím, že pachatel vykonává určitou, zákonem předvídanou činnost pod vlivem alkoholu.⁶ Trestní zákoník se na rozdíl od Protikuřáckého zákona a Zákona o provozu na pozemních komunikacích nesnaží primárně předcházet výkonu zakázaného jednání, nýbrž sankcionovat taková jednání, která intenzitou své škodlivosti vybočila z mezí správněprávní odpovědnosti, tedy účinně reagovat na již vzniklé situace.

Vliv alkoholu zde vzhledem k charakteru Trestního zákoníku není bez dalšího, tak jako v případě přestupků předvídan, ale musí být takové intenzity, aby dosahoval nezbytné míry společenské škodlivosti plynoucí

---

⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 4. 11. 2015, sp. zn. 7 Tdo 1046/2015. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 5. 2018].

z materiální podmínky trestnosti činu.⁷ Na druhou stranu třeba zmínit, že současné pojetí trestných činů v rámci Trestního zákoníku je převážně formální, a složka společenské škodlivosti zde představuje „pouhý“ materiální korektiv, přičemž trestnost činu je vyvozena již tím, že je v Trestním zákoníku obsažen.⁸

Tento fakt dal za vznik již zmíněnému stavu vylučujícímu způsobilost, který představuje určitou intenzitu působení alkoholu na smysly jednající osoby a který, vždy s ohledem na vykonávanou činnost, svým způsobem představuje jak formální, tak materiální podmínku trestnosti. Stav vylučující způsobilost figuruje především v § 274 Trestního zákoníku ve skutkové podstatě trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky. Stav vylučující způsobilost je zapotřebí v každém jednotlivém případě zkoumat a dokazovat, neboť vzhledem k neexistenci jeho přesné definice byla tato otázka ponechána úvaze soudů.⁹ Trestní zákoník podmiňuje spáchání trestného činu podle § 274 jak stavu vylučujícímu způsobilost, tak výkonu činnosti, při které může dojít k újmě na životě či zdraví osob nebo ke způsobení značné škody na majetku.

Navážeme-li na ustanovení, podmiňující spáchání přestupku, kde je možné v současné době považovat jízdu na bicyklu jak za činnost ve smyslu § 19 Protikuřáckého zákona, tak za jízdu, případně řízení vozidla ve smyslu § 5 odst. 2 Zákona o provozu na pozemních komunikacích, měla by se tato ustanovení od jejich *ultima ratio* v Trestním zákoníku odlišovat pouze hranicí intoxikace.

2.3 Přejedod druhu odpovědnosti na základě intoxikace

Z uvedeného výkladu lze dojít k závěru, že pro vznik správně právní odpovědnosti za příslušný delikt je vyžadováno zpravidla jakékoliv množství alkoholu. Také co do rozsahu činností je správněprávní odpovědnost poměrně nevybíravá, když do svých skutkových podstat zahrnuje i činnosti, na jejichž výkon má požití malého množství alkoholu prakticky zanedbatelný vliv. V případě trestní odpovědnosti, která nastává u vybraných činností na základě dosažení hranice intoxikace alkoholem, je pro trestný čin podle § 274 nutné posoudit stav vylučující způsobilost u osoby pachatele, který, leč by se měl

---

⁷ ŠÁMAL, P. ŠÁMALOVÁ, M. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2767.

⁸ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 6. 2012, sp. zn. 11 Tdo 507/2012. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 5. 2018].

⁹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 5. 8. 2015, sp. zn. 3 Tdo 897/2015. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2. 15. 2018].

odvíjet od mnoha faktorů a být posuzován vzhledem k obecné dikci zákona ideálně individuálně, začal v české judikatuře v určitých případech výrazně posilovat význam *quasiprecedenčního* systému.¹⁰

Přestože by tak mnohé napadlo, že trestní odpovědnost bude odlišovat od té správněprávní zjištění stavu vylučujícího způsobilost, výrazné rozdíly existují taktéž ve výčtu činností. Pro tuto práci představuje nejvýznamnější rozdíl fakt, že judikatura nepodřazuje pod výčet činností v § 274 Trestního zákoníku právě jízdu na jízdním kole.¹¹

2.4 Význam posuzování společenské škodlivosti

Nezbytným předpokladem toho, aby mohl být čin označen za přešůpek či trestný čin, je existence určité míry společenské škodlivosti. To však neznamena, že by správní úřad, potažmo soud, nemusel společenskou škodlivost v každém konkrétním případě zkoumat, a dospěje-li k závěru, že tato není natolik významná, aby došlo k postihu pachatele, je žádoucí od případné sankce upustit. Posuzování společenské škodlivosti má významný dopad na „vyselektování“ těch jednání, která sice mohou být formálně chápána jako porušení určitého zákonného předpisu, nicméně jejich škodlivý dopad na chráněný zájem je buď bagatelní, nebo žádný.

V relevantních souvislostech s výkonem Rizikových činností pod vlivem alkoholu lze rozlišovat dvě situace, za nichž nemusí být požadavek nezbytné míry škodlivosti naplněn. Jednu z nich představují případy, kdy hladina alkoholu v krvi pachatele nedosahuje takové intenzity, abychom mohli hovořit o jeho vlivu na ovládací či rozpoznávací schopnosti, pachatelovu mysl a chování. Druhou množinu představují případy, kdy je sice pachatelův stav myslí alkoholem ovlivněn, avšak činnost, jakou v takovém stavu vykonává, zpravidla nebude mít za následek vznik ohrožení chráněných zájmů, a nelze tedy hovořit o již zmíněném nastalém riziku.

Skutečné ohrožení chráněných zájmů nastává v případě, jsou-li naplněny obě výše zmíněné složky, jež představují určitý stupeň ovlivnění pachatele alkoholem a současně výkon skutečně Rizikové činnosti, s níž jsou zpravidla

---

¹⁰ GERLOCH, A. *Teorie práva*. 6. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 73.

¹¹ ŠÁMAL, P. ŠÁMALOVÁ, M. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2792.

spojeny požadavky vyšší míry opatrnosti a s tím související závažnější následky při jejím nedodržení. Pochopitelně naproti tomu nebude požadavek společenské škodlivosti naplněn v situaci opačné.

Lze si tak opět klást otázku, nakolik je jízda na jízdním kole Rizikovou činností, kdy i při nepatrném množství alkoholu v krvi cyklisty nastává presumované riziko, s výkonem činnosti spojené.

3 Nezbytnost postihu pro přestupek?

Absolutní zákaz konzumace alkoholu při výkonu příslušných činností by se dal na základě uvedeného výkladu akceptovat pro výkon Rizikových činností v pravém slova smyslu, tedy nikoliv všech těch, které za rizikové v současnosti zákon zavedením nulové tolerance nepřímo označuje. Vyvozují tedy, pakliže bylo snahou zákonodárce zamezit ovlivnění osob alkoholem při výkonu činností, musel tímto sledovat legitimní účel. Byl-li hned z úvodu práce řečen fakt, že plošné zamezení konzumace alkoholu by bylo vzhledem k současnému množství jeho, byť občasných poživatelů nemyslitelné, a došlo by tak k výraznému zásahu do práv osob, lze *a contrario* dovodit, že se tak může dít pouze v nezbytných případech, kdy by mohla přítomnost alkoholu v krvi osoby znamenat nepříznivé důsledky pro život či zdraví osob, potažmo jejich majetek.

Dále bylo zmíněno, že podstata uzákonění tzv. ohrožovacího deliktu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 Trestního zákoníku působí jako *ultima ratio* v případech, kdy nepostačuje reflexe jiných právních odvětví, tedy postižení pro přestupek. Bude se tak dít zejména tam, kde nebude hladina alkoholu v krvi pachatele dosahovat takových hodnot, aby to mělo za následek způsobení stavu vylučujícího způsobilost u pachatele. Je-li tedy hladina alkoholu v krvi v případě výkonu Rizikové činnosti nižší, má to za následek vyvození správně právní odpovědnosti pachatele.¹² Vyjdeme-li z předpokladu, že § 274 Trestního zákoníku tedy určitým způsobem navazuje na ustanovení Protikuřáckého zákona a Zákona o provozu na pozemních komunikacích, které Trestnímu zákoníku paralelně odpovídající přestupky zapracovávají, mělo by se i v případě vyvození správně právní odpovědnosti jednat o takové činnosti,

---

¹² ŠVARC, J. *Alkohol a drogy při řízení motorového vozidla a posouzení schopnosti je řídit*. In: *Právo v psychiatrii*. 2014, s. 130.

na které posléze Trestní zákoník v případě zjištění nezbytné hladiny intoxikace navazuje.

Vzhledem k výše uvedenému se nelze než pozastavit nad realitou, v níž je okruh činností, při nichž se osoba může ve smyslu ohrožení svého okolí v důsledku požití alkoholu, v případě přestupků daleko obsáhlejší, než v případě trestného činu. Vycházím přitom z předpokladu, že obdobná ustanovení přitom sledují stejný legitimní cíl, totiž zamezení samotného potenciálního ohrožení. V případě ohrožovacích deliktů je tak nadále v Trestním zákoníku obecně vymezen okruh činností, při jejichž výkonu pod vlivem alkoholu lze naplnit skutkovou podstatu trestného činu, kdežto tyto činnosti nejsou reálným odrazem přestupků při dosažení vyšší intenzity, leč to o sobě často deklarují.

Nutno zmínit řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu, jakožto nejčastější jednání naplňující znaky skutkové podstaty § 274. Motorové vozidlo je díky své povaze, zejména motorické síle a hmotnosti, schopno při nezvládnutí řízení až destruktivních účinků.¹³ Naopak, jak bylo již uvedeno, není možné skutkovou podstatu § 274 naplnit jízdou na bicyklu pod vlivem alkoholu. To nutně nekoresponduje s postižitelností pro spáchání přestupku, neboť toho je možné se pod vlivem stejného množství alkoholu dopustit jak při jízdě automobilem, tak při jízdě na bicyklu.

Vztahuje-li se ohrožovací trestný čin při dosažení hladiny intoxikace pouze na řízení motorového vozidla, není žádoucí, aby hrozba přestupku dopadala při jakémkoliv množství požitého alkoholu shodně na cyklisty i řidiče motorových vozidel. Vycházím z předpokladu, že jízdní kolo, zejména díky své nižší hmotnosti a motorické síle, nemůže vyvolat natolik destruktivní účinky. Na druhou stranu může být, stejně tak jako motorové vozidlo, příčinou dopravní nehody, která již destruktivní důsledky mít bude. Při tomto pohledu na věc však může být stejně tak příčinou dopravní nehody kdokoliv jiný, včetně chodců. V Trestním zákoníku se tak nevychází z oné potenciality, ale spíše z pravděpodobnosti, zda ohrožení chráněných zájmů nastane či nikoliv.

Je tedy otázkou, nakolik žádoucí prvek představuje postih cyklisty za přestupek, jede-li na bicyklu pod vlivem alkoholu. Na podkladě výše

---

¹³ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 14. 8. 2013, sp. zn. 3 Tdo 746/2013. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 5. 2018].

zmíněného lze logicky konstatovat, že co se týče Ohrožovacích deliktů, před jejichž pácháním jsme, nebo alespoň máme být prostřednictvím příslušných ustanovení chráněni, nenacházím v případě odpovědnosti za přestupek jízdy pod vlivem alkoholu, na rozdíl od odpovědnosti za tomu odpovídající trestný čin, odraz aktuálního společenského dění.

4 Absentující legitimní cíl

Shora bylo naznačeno, že k charakteru jednotlivých činností nelze přistupovat plošně ani izolovaně.

Plošný přístup by znamenal, že jsou jednotlivé činnosti, byť každá z nich vykazuje jinou rizikovost, řazeny do stejné skupiny Rizikových činností, při nichž může docházet, či by dle zákona alespoň docházet mělo, k obdobným nežádoucím následkům ve formě ohrožení chráněných zájmů, potažmo jejich poruše. Není tomu tak. Zákon přesto z těchto činností utváří jednu skupinu, ať je potenciální riziko, spojené s jejich výkonem, jakékoliv. Nutno podotknout, že ačkoliv jsou za Rizikové činnosti považovány zdaleka ne všechny v úvahu přicházející činnosti, nelze do budoucna vyloučit snahu zákonodárců o další ne příliš zdárně formulovanou prevenci, spočívající ve významném omezení subjektivního práva jednotlivců, totiž konzumaci alkoholických nápojů. Další nikoliv nezbytná omezení by sice mohla na oko vyvolávat dojem účinně formulované prevence, nicméně by v důsledku znamenala změnu nálad ve společnosti (nikoliv nutně myšlena změna nálady člověka v důsledku požití alkoholického nápoje), která by vyústila v celkovou nedůvěru společnosti v právní systém.

Zamezením izolovanému přístupu k výkonu činností je na druhou stranu myšleno neposuzování rizikovosti té které činnosti pouze s ohledem na charakter vykonávané činnosti, nýbrž s nezbytným hodnocením vlivu alkoholu na osobu, která výkon činí.¹⁴ Tak jako jiné látky mají odlišný vliv na jednotlivé osoby, lze i u alkoholu vysledovat nejednotný účinek, který se může lišit zejména v závislosti na věku, pohlaví, rase, konzumaci spolu s jinými látkami či potravinami, nebo v neposlední řadě v samotném návyku osob na alkohol.¹⁵

---

¹⁴ BLAŽEJOVSKÝ, M. *Drogy a doprava*. Trestněprávní revue 11-12/2013, s. 263.

¹⁵ HIRT, M. LACINA, P. KREJZLÍK, Z. MRÁZ, J. In: VOREL, F. a kol. *Soudní lékařství*. Praha: Grada, 1999, s. 529.

Koncentrace alkoholu v krvi člověka tak ve výsledku vůbec nemusí odpovídat míře jeho ovlivnění, a tudíž hranici nezpůsobivosti k výkonu činnosti.

Dalším významným prvkem, který lze vysledovat spíše v případě posuzování spáchání trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky, je rozlišování fází resorpce (převážně vstřebávání alkoholu) a eliminace (převážně odbourávání alkoholu), kdy lze odlišit tyto na sebe navazující fáze s ohledem na to, zda v organismu převažuje vstřebávání alkoholu do krve či jeho odbourávání. Přestože soudy tyto fáze (zejména pro účely zpětných propočtů hladiny alkoholu v krvi pro rozhodnou dobu) počaly úspěšně rozlišovat a brát v úvahu, absentuje často v jejich úvahách významný prvek, totiž rozdílnost účinku alkoholu v jeho jednotlivých fázích na chování člověka. Prakticky každý, kdo má s alkoholem nějakou zkušenost, totiž ví, že bezprostředně po požití alkoholu, v počátcích fáze resorpce, se účinky alkoholu značně odlišují od účinků, které alkohol vykazuje v konečných fázích jeho odbourávání.

Při posuzování ovlivnění osoby alkoholem se navíc, v případech prováděné dechové zkoušky i laboratorního vyšetření krve, považuje za osobu alkoholem ovlivněnou ta, u které se prokáže alespoň 0,20 g/kg alkoholu v krvi.¹⁶ V případě dechové zkoušky je to konkrétně hranice 0,24 g/kg alkoholu, při které ještě není osoba zpravidla odpovědná ani za přestupek. Při těchto měřeních se totiž bere v úvahu možná nepřesnost dechového analyzátoru. Proč se tedy formálně zakotvuje nulová tolerance alkoholu při výkonu příslušných činností, pokud reálně neexistují prostředky, pomocí nichž by byl tento úplný zákaz vynutitelný?

Na druhou stranu je totiž při rozlišování mezi přestupkem a trestným činem tato hranice zpravidla tenká, přičemž posouzení stavu vylučujícího způsobilost se ve většině případů řízení motorových vozidel odvozuje od jednotné hranice 1 g/kg.

Nutno tedy podotknout, že vliv alkoholu na osoby, který je zpravidla posuzován při zjišťování stavu vylučujícího způsobilost pro konstatování spáchání trestného činu, není při stanovení nulové tolerance alkoholu při výkonu činností dostatečně zvážen v případech podezření ze spáchání

---

¹⁶ ŠTEFAN, J. HLADÍK, J. ADÁMEK, T. In: ŠTEFAN, J. *Soudní lékařství a jeho moderní trendy*. Nakladatelství Grada, 2012, s. 212.

přestupku. Přestupku se totiž osoba dopouští nikoliv na základě reálného působení alkoholu, nýbrž poměrně striktně formální cestou, a to prakticky bez ohledu na charakter vykonávané Rizikové činnosti.

Je tedy správné akceptovat fakt, že řidiči motorového vozidla, který „nadýchá“ 0,24 g/kg alkoholu, nebude hrozit reálně žádný postih, kdežto cyklista podle současné zákonné úpravy nemůže před jízdou požit, byť jediný, alkoholický nápoj?¹⁷

5 Závěr

Je bezesporu kladné, že si lidstvo uvědomuje rizika spojená s konzumací alkoholu a snaží se v určitých případech této zabránit.¹⁸ Dochází zde nicméně k nutnému střetu svobodné vůle osob na konzumaci alkoholu se zájmem na ochraně základních společenských hodnot, jaké představuje zejména život a zdraví osob, potažmo jejich majetek.

Aby mohl být čin za přestupek či trestný čin uznán, musí ve vztahu k těmto hodnotám vykazovat určitou míru společenské škodlivosti. Na základě uvedeného však nelze dovodit, že by tato společenská škodlivost v případech malého, až zanedbatelného množství alkoholu měla v případě jízdy na bicyklu založit odpovědnost za přestupek.

Po komparaci s odpovědností za trestný čin, podstatou Ohrožovacích deliktů i reálným zjišťováním hladiny alkoholu v krvi, nenalézám legitimního cíle pro zachování nulové tolerance alkoholu při jízdě na bicyklu. Realita, v níž nespočet osob nejen střídě konzumuje při občerstvovacích pauzách alkoholické nápoje, nýbrž kde jsou oficiálně pořádány cyklovýlety spojené s konzumací alkoholu (nelze nezmínit oblíbené vyjížďky spojené s konzumací vína), totiž nikterak nenahrává logice současné právní úpravy.

Obligatorií zhodnocení očima Ohrožovacích deliktů tak, obdobně jako samotná jízda na bicyklu po požití malého množství alkoholických nápojů, vyústilo v závěr o absenci příslušného, explicitně nedefinovaného, avšak zákonem předpokládaného ohrožení.

---

¹⁷ Pro cyklisty i řidiče motorových vozidel platí stejná zákonná úprava, nicméně za účelem odlišení formální a faktické stránky posuzování spáchání přestupku je vhodné uvést tento až nelogický závěr při uvážení příslušných vozidel.

¹⁸ NOVOTNÝ, O.ZAPLETAL, J., a kol. *Kriminologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2001, s. 338.

6 Použité prameny

Literatura

- 1) ASHWORTH, A. HORDER, J. *Principles of Criminal law*. Oxford university press, 2013. 510 s. ISBN 978-0-19-967268-
- 2) BLAŽEJOVSKÝ, M. *Drogy a doprava*. In: *Trestněprávní revue* 1112/2013, s. 263. In: Beck [online]. [Cit. 20. 3. 2018].
- 3) GERLOCH, A. *Teorie práva*. 6. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 310 s. ISBN 978-80-7380-454-1
- 4) HRIB, N. *Kriminalistika a zdravotnictví*. Plzeň Aleš Čeněk, 2010. 324 s. ISBN 978-80-7380-269-1
- 5) CHMELÍK, J. *Dopravní nehody*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 540 s. ISBN 978-80-7380-211-0
- 6) JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 5. vydání. Praha: Leges, 2016. 976 s. ISBN 978-80-7502-120-5
- 7) NOVOTNÝ, O. ZAPLETAL, J., a kol. *Kriminologie*. Praha: ASPI, 2008. 527 s. ISBN 978-80-7357-377-5
- 8) ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 3632 s. ISBN 978-80-7400-428-5.
- 9) ŠTEFAN, J. MACH, J. *Soudně lékařská a medicínsko-právní problematika v praxi*. Praha: Grada, 2005. 248 s. ISBN 80-2470931-7
- 10) ŠTEFAN, J. *Soudní lékařství a jeho moderní trendy*. Praha: Grada, 2012. 448 s. ISBN 78-80-247-3594-8
- 11) ŠVARC, J. *Alkohol a drogy při řízení motorového vozidla a posouzení schopnosti je řídit*. In: *Právo v psychiatrii* [online] 2014. [Cit. 18. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.psychiatriepropraxi.cz/pdfs/psy/2014/03/08.pdf>
- 12) VOREL, F. jun. a kol. *Soudní lékařství*. Grada publishing, 1999. 606 s. ISBN 80-7169-728-1

Judikatura

- 13) Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19. 5. 2010, sp. zn. 8 Tdo 586/2010. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2. 4. 2018].

- 14) Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 6. 2012, sp. zn. 11 Tdo 507/2012. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 5. 2018].
- 15) Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 14. 8. 2013, sp. zn. 3 Tdo 746/2013. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 5. 2018].
- 16) Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 5. 8. 2015, sp. zn. 3 Tdo 897/2015. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2. 15. 2018].
- 17) Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 4. 11. 2015, sp. zn. 7 Tdo 1046/2015. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 5. 2018].
- 18) Nález ÚS ČR ze dne 27. 3. 2018, sp. zn. Pl. ÚS 7/17. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12. 5. 2018].

Právní předpisy

- 19) Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 22. 3. 2018]
- 20) Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 21. 2. 2018]
- 21) Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2. 3. 2018]
- 22) Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 2. 3. 2018]